

Vasilică Coatu

**CĂRĂRILE
COPILĂRIEI**

București, 2024

Ilustrație copertă: *Nicoleta Coatu*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COATU, VASILICĂ

Cărările copilăriei / Vasilică Coatu. - București : Bifrost, 2024

ISBN 978-630-6514-27-4

821.135.1

© Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al editurii și al autorului.

Copyright © 2024

Editura Bifrost

Str. Liviu Rebreanu nr.46-58, sector 3, București

e-mail: office@bifrost.ro

www.bifrost.ro

**CĂRĂRILE
COPILĂRIEI**

Vârlan

Situată la kilometri buni de vatra satului, în vecinătatea localităților Urdești, Găgești și Peicani, Pârlita este locul de pășunat al șulețenilor. Aici, pe o vale întinsă, propice pășunatului, ciobanii satului își aduc turmele pe timp bun, de cum dă colțul ierbii primăvara până toamna târziu. Sătenii cu oi puține se tocmeau cu unul din ciobani ca, pentru o anumită sumă de bani ori chiar produse, acesta să se îngrijească și de oile lor. Trebuia ca pentru tunsul oilor, înainte să dea căldurile lui cuptor, să se ocupe fiecare în parte ori să te tocmească cu careva pentru treaba asta. Periodic, după cum hotăra ciobanul și în funcție de câte oi aveai la stână, primeai cașul proaspăt, adus de obicei de cioban sătenilor. Nu era la îndemână oricui să bată atâția kilometri pentru un caș ori două. Pe lângă ce i se cuvenea fiecărui sătean cu oi la stână, tata se tocmea cu ciobanul, tot în schimbul cașului proaspăt, ca prin mai-iunie, când iarba grasă era numai bună de cosit, să meargă la coasă două-trei zile, timp în care rămânea noaptea la stână, stând la masă și dormind în bordeiul ciobanului. Drumul până la stână îl făcea tata cu una din căruțele cu doi cai ale CAP-ului. Într-un an, în drumurile sale către casă ori la împărțit cașul sătenilor, ciobanul nu trecuse pe la noi să se tocmească cu tata pentru cosit. Iar tata, oarecum intrigat ori nerăbdător, hotărî să meargă la Pârlita, la stână, să vadă ce se întâmplă. Așa că, într-una din zile, cam pe la sfârșitul lunii mai, pe la înserat, îi zise mamei:

- Fa Ileană, fă o oală mare di borș di fasole sâ o ieu mâini cu mini când moi duci la stână. Văd că Manoliu n-o mai trecut să mă întrebe di cosît ș-am sâ dau eu o fugă la Pârlita sâ-l caut. Da' nu m-oi duci cu mâna goală și zîc sâ-i duc o oală di borș.

- Ghini măi Neculai. Am sâ fac, zise mama, având atâtea griji pe cap, o oală de borș nu mai conta.

Cum mă aflam prin preajmă și-am auzit ce punea tata la cale iar a doua zi era duminică, gândul că l-aș putea însoți la Pârlita nu-mi dădea pace. Așa că am început a mă tângu:

- Tătaiee! Mă iei și pi mini la Pârlita?

- Iaca na! Da' ci sâ faci tu la Pârlita măi brânzosule?

- Păi n-am mai fost niciodată la stână. Vreu sâ văd cum îi la Pârlita și-mhi placi sâ merg cu căruța. Mă ieei?

- Am sâ ti eu, zise tata să scape de gura mea. Ori poate chiar îi prindea bine, să nu meargă singur până la Pârlita.

- Da' mă lași sâ mân eu caii? Forțam eu nota, căci, la cei opt ani ai mei, ar fi fost o mare bucurie să țin hățurile în mână și să strunesc caii la trap.

- Dă-i nas lu' Ivan și sâ sui pi divan, zise tata, fără să mai adauge altceva.

A doua zi de dimineață tata veni cu una din căruțele CAP-ului, o trase la poartă și strigă după mama să-i aducă oala de borș. Veni mama într-un suflet cu o oală de lut mare, plină cu borș de fasole, într-un coș de papură, lângă care mai puse o legătură de ceapă verde și-o pâine acoperită cu un ștergar. De grija plecării m-am trezit dis de dimineață și așteptam nerăbdător ca tata să sosească. Am urcat repejor în căruța lângă tata, pe banchetă. Și numaidecât dădu tata bice cailor. Ieșind din sat pe la Coadă Râchii ne îndreptam către Mândra, locul unui fost han la răscruce de drumuri, împrejmuț de o pădure cu

stejari seculari, acum doar lanuri de grâu și porumb le luaseră locul. Mai departe drumul trecea pe la Rădiu lu' Borș, înlocuit și el de o livadă de pomi fructiferi. După ce treceam pârâul drumul continua pe lângă satul Jigălia, urcând dealul către Pârlita. Ca să-mi facă pe plac, pe o bucată de drum drept, tata încetini și lăsă caii la pas, apoi îmi înmână hățurile cailor. Întâi îmi spuse cum îi cheamă. În dreapta era Vârlan și în stânga Eliza. Amândoi erau suri. Să plece ori să meargă mai repede le strigam „Dii!” și făceam o bătaie scurtă, sus-jos, cu hățurile pe spatele cailor. Să se oprească trăgeam de hățuri spre mine și strigam „Hoo!” Ca să fac la stânga trăgeam de hățul de pe partea stângă și de cel din dreapta pentru a face la dreapta. După ce mi-a făcut hatârul timp de vreo zece minute, tata îmi luă hățurile și grăbi mersul căruței. Lanurile de grâu și porumb se succedau de o parte și de alta. Verdele câmpurilor se amesteca în diverse nuanțe. Cerul azuriu cu nori răzleți îmi lumina sufletul și trăiam clipe dulci. Pârlita era acum la o aruncătură de băț. Valea se întindea de la apus către răsărit străbătută de un pârâu. Câteva turme de oi în depărtare se amestecau cu verdele crud al văii. Când ne-am apropiat de stână, ca să nu stârnim câinii ce ar fi lătrat la cai, am oprit la vreo două sute de metri distanță. Apoi tata îmi spuse ce am de făcut:

- Lică, dă-ti jos din căruță și stai în fața cailor, la câțiva pași! Țini ghiciu' în mână și nu-i lăsa să pleci, că răstoarnă căruța prin hârtoape! Eu am să li scot zăbalele ca să poată paște cât stăm aici.

Apoi tata luă coșul cu merinde din căruță și plecă către stână. Îl urmăream cu privirea apropiindu-se de bordeiul ciobanului și eram mirat că nu-l lătrau câinii. În același timp

eram cu privirea ațintită către cai, ținându-i pe loc. Deși iarba era la fel de mare și grasă de jur împrejur, ei căutau să înainteze. Deodată privirea îmi fu atrasă de o pereche de câini ce alergau un iepure pe dealul dinspre Găgești. Preț de câteva clipe am urmărit cum iepurele i-a întors în loc pe câini apoi s-a făcut nevăzut către coama dealului. N-am remarcat în schimb cât de mult s-au apropiat caii de mine, fiind cu spatele la ei. M-am trezit apucat de umăr și aruncat cât colo. Speriat, neașteptându-mă la așa zdruncinătură, am început a țipa ca din gură de șarpe. Umărul drept îmi zvâcnea de durere. Hăinuța îmi era sfâșiată. Urmele incisivilor lui Vârlan pe umărul meu drept erau vizibile și usturătoare. Într-un suflet a venit și tata.

- Ci-i măi băieti? Ce-ai pățit?

- M-o mușcat Vârlan, zisei eu, arătându-i umărul drept și hainele sfâșiate. Și nu i-am făcut nimhic.

- Păi nu ți-am zis să stai în fața lor, la câțiva pași, cu ghiciu' în mână? Cum de-o agiuns la tine și n-ai văzut? Ci ești momâie?

După ce s-a asigurat că n-am nimic grav, umărul îmi era întreg, aveam doar vânătăi și hainele sfâșiate, se întoarse la stână să-și vadă de tocmeală.

În scurt timp am plecat către casă. Tata căzuse la învoială să se întoarcă peste câteva zile la coasă. Eu, pe lângă durerea ce avea să-mi treacă până a doua zi, eram foarte întristat că hăinuța mea preferată fusese sfâșiată. O promisem de la mătușa mea, tanti Jana, sora cea mai mică a mamei. Era din amestec de fir de bumbac și fir sintetic, de culoare bleu marin, cu câteva dungi roșii pe mâneci și în dreptul pieptului. Se încheia cu nasturi în față, avea guler și buzunare. De ea îmi părea tare rău. Priveam întristat în lungul drumului. Nu mai aveam chef să

admir priveliștile ce se așterneau de o parte și de alta a drumului și, de-aș fi avut eu biciul în mână, mai că l-aș fi plesnit pe Vârlan de supărare.

Doi ani mai târziu, pe timpul vacanței de vară, când, în timp ce aveam grijă de caprele aduse la păscut pe lângă nucii lui Juvară, de partea cealaltă a cazanului de rachiu al CAP-ului, îi văd apropiindu-se, grăbiți și veseli nevoie mare, pe Lili a lui Ivan și Vasîli a lui Năstase. Erau cu doi ani mai mari decât mine și mă necăjeau mai mereu. Credeam că se îndreaptă spre mine dar mă înșelam.

- Ci faciți băi? I-am întrebat mai mult să fiu sigur că nu aveau ceva de împărțit cu mine. Se lua din orice.

- Ni ducim la Coada Râchii s-îl călărim pe Vârlan! Zise Lili.

- Păi ci, stă Vârlan s-îl călăriți voi, zise-i eu neîncrezător.

Îl știam pe Vârlan, cal voinic și năvălaș, învățat să tragă doar la căruță, dar nu știam să stea la călărit. Și nu îi știam pe ei pricepuți la călărie. Din curiozitate, am mânat încet caprele pe lângă nuci și de-a lungul viei către Coada Râchii, să văd ce se întâmplă acolo. Când am ajuns abia de-l mai recunoșteam pe Vârlan. Era tare slab, costeliv, neșesălat, plin de urme de noroi, bălegar și urină. Părul său sur parcă îngălbenise. Îmbătrânise ori se îmbolnăvisese și nu mai era bun să tragă la căruță. De aceea fusese lăsat slobod pe marginea râpei, să pască în voie. Cei doi îi pusese acum gând rău. I-au pus căpăstru făcut de ei, dintr-o bucată de funie și l-au adus sub ramurile unui nuc, să-l încalece. Pe rând, unul îl ținea strâns de căpăstru iar celălalt urca în nuc și cobora de pe creanga de deasupra lui Vârlan pe spatele acestuia. După ce înșfăca în grabă căpăstrul lovea cu varga de alun crupa lui Vârlan. Acesta dădea să plece

iute dar după doi trei pași se poticnea, neavând puterea să alerge. Mergea la pas și se mai alegea cu o pereche de lovituri de vargă. Iar dădea să alerge și parcă puterile-i sleiau imediat. Cei doi se rânduiau să-l călărească pe Vârlan și după ce s-au săturat m-au ispitit și pe mine. Am urcat în nuc și am coborât de pe creangă pe spatele lui Vârlan. În acel moment, simțindu-i șira spinării colțuroasă, privindu-i spatele cu pielea tăbăcită și coama îngălbenită, m-a cuprins o remușcare. Oricâtă pică i-aș fi purtat, după întâmplarea de la Pârlita, nu puteam să-l chinui și eu. Fusese o viață întreagă oropsit, trăgând la căruța CAP-ului, suportând loviturile de bici ale căruțașilor. De ce l-aș mai fi chinuit și eu? Am urcat înapoi pe creangă și am coborât din nuc. Apoi, cu vocea sugrumată, le-am cerut să-i dea drumul.

- Lăsați-l să pleci! Nu-l mai chinuiți!

Vorbele mele i-au iritat pe cei doi în loc să-i înduplece. Apoi Lili Ivan se răsti la mine.

- Da' ci-ți pasă țife? Ci-i calu' tău? Ți al CAP-ului.

Și, fără să stea prea mult pe gânduri, au început să mă îmbrâncească.

- Dați -mhi paci cât vă spui lu' tătaia! I-am amenințat eu.

Însă până nu m-au mai dat de vreo două ori cu fundul de pământ nu s-au lăsat. Apoi au plecat hlizindu-se și am rămas cu Vârlan. M-am apropiat cu teamă de el și, privindu-i ochii mari, negri și umezi, i-am scos căpăstrul făcut de cei doi, aruncându-l în iarbă. O tristețe de nedescris m-a cuprins înțelegând că a fost abandonat pentru că nu mai era bun de nimic. Era al nimănui, putea fi acum batjocorit de toți cei care își înfîgeau colții nemerniciei în sufletul său plin de singurătate și durere, aduse de bătrânețe ori poate de vreo boală ce-i măcina ultimele zile.

Aș fi vrut să-l ajut să se facă bine. Aș fi vrut să fi fost el calul fermecat din povești care, după un fâraș de jăratec, s-ar fi scuturat de bube și boli transformându-se într-un bidiviu înaripat, gata să mă poarte peste tărâmurii cu zmei și domnițe.

L-am lăsat după un timp, trebuind să mă întorc acasă. Câteva zile la rând, ducând caprele la păscut printre nucii lui Juvară, mergeam să văd ce mai face. Îi era din ce în ce mai greu. Stătea mai mult culcat și nu-i mai ardea să pască. Mă așezam în iarbă lângă el și îi țineam companie. Îi vorbeam ca și cum m-ar fi putut înțelege. Se pricepea să mă asculte iar eu speram să se facă bine. Apoi, într-una din zile, nu l-am mai găsit. Am aflat mai târziu că murise. Se spunea că fusese alergat de niște câini, a intrat în iazul de lângă grajdul CAP-ului, s-a împotmolit în mâl și n-a mai putut ieși. A căzut acolo, în apa puțin adâncă, și s-a înecat. A fost scos de o pereche de boi și aruncat la Șipot, din vale de cimitir, în groapa animalelor moarte. Eram convins că nu așa fusese. Nu erau haite de câini vagabonzi prin acele locuri. Poate doar oameni cu suflet de câine.

CUPRINS

Șuvoaiele / 7
Între ape tulburi / 31
Fântâna / 38
Vârlan / 59
La Ivășcani / 66
Drăgăneii mamei / 71

